

[Niels Hølvæg Petersen.]

finansministeren i, at den kritik, jeg rejste af bemærkningerne til lovforslaget, skulle være uberettiget. Jeg kan til overflod henvisne til statsministerens cirkulære og til vejledningen dertil. Der var adskillige citater, jeg kunne bruge, men jeg vil kun bruge et enkelt:

„Bemærkningerne bør angive de myndigheder, organisationer m. v., der har afgivet udtalelser til brug ved lovforberedelsen. Er sådanne udtalelser af en særlig betydning for vurderingen af lovforslaget, bør de i almindelighed optages som bilag til forslaget.“

I det foreliggende tilfælde havde det vel ikke været urimeligt, om der havde været lidt fyldigere oplysninger om, hvilke ting det var, justitsministeriet og handelsministeriet havde gjort opmærksom på stillede sig hindrende i vejen for en øjeblikkelig revision, men i øvrigt er jeg da også af den opfattelse, at det principielt må være rigtigt, at offentligheden får så fyldige oplysninger som muligt, og det er jo det, der sker gennem bemærkningerne. Oplysninger om, hvad dersker i udvalgene, er jo, efter uskrevne regler, ikke offentligt tilgængelige i samme omfang, og selv om jeg da er helt klar over, at et meget stort og sagligt arbejde skal gøres i udvalgene, så er det ikke uden betydning, at offentligheden og folketinget informeres så fyldigt som muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om almindelig omsætningsafgift.

(Lovforslaget (nr. 27) findes i tillæg A. sp. 285, fremsættelsen i tidenden sp. 37).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Det har i det sidste par ugers lovgivningsarbejde eller folketingsarbejde været en stående replik, at man henviser til, hvad der var sagt ved tidligere førstebehandlinger, og i øvrigt til den behandling, forslagene hidtil havde fået. Det kunne der måske også være grund til at gøre ved denne nye førstebehandling af lovforslaget om merværdiafgiften, bedre kendt under navnet moms, for sjældent har der vel været et lovforslag til første behandling her i det høje ting, der forinden har været underkastet en så grundig behandling. Jeg har sjældent været medlem af et udvalg, der i den grad har arbejdet med alle detaljer, har haft så mange forhandlinger med erhvervene, ja endog er stået op kl. 5 om morgenen for at aflægge besøg på Københavns Grønttorv. Det har afgivet en af de mest fyldige beretninger til folketinget, som måske nogen sinde er afgivet, og alligevel er vi så blot ved begyndelsen, nemlig en ny førstebehandling, 1½ år efter, at lovforslaget første gang blev fremsat. Men disse 1½ år har alligevel ikke været spildt. Der er blevet indsamlet et stort materiale, alle problemer har været gennemarbejdet, erhvervene er blevet hørt, og mange værdifulde oplysninger er indsamlet, så vi kan altså gå lige til sagen, som man siger, i det kommende udvalg. Måske er enkelte mindre ting uafklaret, men det må nu ellers kun være den egentlige beslutning, vi står over for i momsudvalget.

Selvfølgelig er en lovgivning på dette område noget meget nyt og meget omfattende. Det kan være temmelig indviklet og tilsyneladende uoverskueligt, så jeg synes,

[Peter Nielsen.]

der er grund til at takke administrationen for, at den har gjort det overskueligt ved den praktiske form, man har givet alle oplysninger i beretningen og ved så klart at besvare alle de spørgsmål, udvalget har stillet.

Det er vel værd at slå fast, at selv om egentlig politiske realitetsforhandlinger ikke har fundet sted, så er der dog enighed om visse grundlæggende principper. Meromsen er jo i sig selv regressiv, navnlig på grund af at den medtager fødevarerne, som jo indgår med en større procentuel andel i det lille budget. Det er derfor nødvendigt at rette dette op med sociale kompensationer gennem børnetilskud, forhøjelse af folke- og invalidepension og gennem direkte persontilskud, ligesom skattelettelserne selvfølgelig må gives således, at de også er med til at ophæve det regressive ved meromsen. Dette har der vel for så vidt været enighed om i det forrige udvalg. Der har også været så godt som enighed om, at meroms er at foretrække fremfor en detailoms, og det er også det indtryk, udvalget har fået — tror jeg — gennem de samtaler, man har haft med erhvervene. Vi er også enige om — man kan godt sige måske med en vis beklagelse — at meromsen ikke kan administreres, uden at alt er med; dog kan man vel undtage visse personlige tjenesteydelser.

De tre ting er der i hvert fald enighed om; men omsens størrelse — de 10, 15 eller 20 pct., man har talt om — har der været forskellige meninger om. Der har som sagt været nævnt forskellige procenter. Det kunne måske ligge nær at mene, at en 15 pct.s meroms vil give 50 pct. mere end en 10 pct.s oms; men det er ikke rigtigt. Den vil blive en endnu større byrde; den vil give det dobbelte. Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget vil en 10 pct.s meroms på 1967-basis give 4.550 mill. kr. Herfra går så engrosomens provenu, således at man kommer ned på 2.250 mill. kr., når altså omsen eller meromsen er slået fuldkommen igennem. Hæver man procenten til 15, vil momsens provenu give 6.825 mill. kr., herfra går de 2.300 mill. kr., således at en 15 pct.s moms vil give 4.500 mill. kr. — altså det dobbelte af en 10 pct.s oms. Staten, finansministeren, vil altså få flere penge ind, men det vil også betyde, at befolkningen

skal af med disse penge, så jeg tror nok at turde sige, at det vil ligge meget hårdt — for at udtrykke det blidt — med hensyn til at få os til at gå med til mere end de 10 pct.

Nu har der været sagt om denne moms: ja men bliver den ikke spist op alligevel? Bliver der tale om skattnedsættelser? Man er jo ved at spise den op — har man sagt — når man bl. a. forhøjer lønmodtagerfradraget, og skal hustrufradraget forhøjes og mange andre ting foretages, forsvinder jo provenuet. Momsen vil jo heller ikke slå igennem lige fra ikrafttrædelsesdatoen, idet engrosomsen delvis skal tilbagebetales, ligesom der skal være en rimelig afregningsfrist. Men det er dog værd at gøre opmærksom på, at den altså, når den er slået fuldstændig igennem, vil give over de nævnte 2 milliarder kr.; og det er også værd over for al den tale om, at man på forhånd spiser denne meroms op, at gøre opmærksom på, at når det gælder skattelove, vareafgiftslove, er spørgsmålet jo ikke, hvor meget staten skal have ind i samlet provenu; det afgøres ved finanslov og ved den finanspolitik, man i øvrigt vil føre. Skattelove er derfor i grunden en bunden opgave; de skal give så og så mange penge. Derfor er det klart, at giver meromsen de 2.250 mill. kr., ja, så letter det på anden skatteopkrævning. Anderledes kan det ikke være. Gennemfører man ikke meromsen — ja, så må man tage de penge ind på anden måde. Der bliver altså tale om en overflytning af skat fra indkomst til forbrug; der kan være noget betænkeligt ved dette, for det er jo sådan, at de, der lever — som man kalder det — fra hånden i munden, nemt kan blive bet derved. Det må derfor være en ufravigelig betingelse fra mit partis side, hvis vi skal gå med til en sådan meroms, at der bliver givet de fornødne sociale kompensationer, og at skattnedsættelserne fortrinsvis gives i den nederste ende. Der har været rejst det spørgsmål, om man ikke kunne foretage den overflytning ved at tage flere punktskatter ind; og der er selvfølgelig det sympatiske ved punktskatter, at dem kan man lægge på luksusforbruget og uden som ved meromsen at beskatte det allernødtørftigste også. Jeg tror alligevel ikke, den vej er farbar. Vi skal vist passe på ikke at fjerne vore priser for meget fra udlandets, og jeg tvivler stærkt på, om de varegrupper, hvor vi har punktskatter i dag, kan tage

[Peter Nielsen.]

mere, uden at det vil ramme hjemmeforbrugeren for meget og dermed vel også mange gange ramme visse eksporterhverv, da disse er baseret på et normalt hjemmemarked.

Jeg vil gerne henvise til, at når vi får denne moms, vil den hjælpe med til at løse et af vor tids værste skatteproblemer, nemlig skattesnyderiet. Jeg tror ikke, man skal være bange for, at vi skal til at have alt for meget posekiggeri; men det er ganske klart, at når en erhvervsdrivende skal opgive sin omsætning til toldvæsenet og sin omsætning til skattevæsenet, så vil han vel nok være lidt varsom med, at det bliver to forskellige tal. Alene det vil have en meget stor præventiv virkning, og det vil selvfølgelig også være sådan, at skattevæsenet til enhver tid kan spørge toldvæsenet, hvis man har mistanke om en for lav omsætning; svarer den til, hvad vedkommende har svaret moms af? Det er efter min mening et af de, skal vi sige store lyspunkter ved moms; jeg skal i øvrigt anbefale den, men jeg gør det blot sagtmodigt og blidt.

Henry Christensen: Venstre mener nu som før, at som led i en samlet og sammenhængende skattereform er en merværdiafgift et moderne og rigtigt beskatningsprincip; men finansministeren skal lige så lidt nu som før regne med at kunne udstede en blankovksel, hvorpå der står moms, herefter disponere over provenuet og så regne med venstres underskrift og villighed til at indfri en sådan vekslen siden hen. Kravet om den fornødne sammenhæng er en realitet. Uden en skattereform og en udgiftspolitik, som også vi kan acceptere, vil man ikke finde venstres medvirken til den anden side af sagen.

Lad mig yderligere tilføje, at regeringen allerede har belastet denne sammenhæng alvorligt. Man er på forhånd begyndt at disponere over provenuet, uden at man i øjeblikket har nogen form for sikkerhed for, hvornår det er til stede, og også uden at det sker i den samlede sociale og byrdemæssige afvejning, der burde være et demokratisk parlaments forpligtelse. Man er på urimelig kort tid i færd med at gennemføre ændringer i lovgivningen for den kommunale ejendomsbeskatning uden nogen som helst

form for hensyntagen til vore synspunkter, og vi har derfor måttet tage stærkest mulig afstand fra den mulighed for en kraftig forøget særbeskatning, der let kan blive en følge af denne lovgivning.

Finansministeren meddelte endvidere i nogle bemærkninger til et andet lovforslag forleden, at nu afskaffes skattefradragsreglen, og dette skal være grundlag for forhandlinger, uden at regeringen har fremsat et lovforslag herom, endsiges som forhandlingsgrundlag fremlagt et tilbud om et andet værn imod en urimelig indkomstbeskatning. Man har i det hele taget delt behandlingen af de skatteproblemer, der burde drøftes og forhandles i sammenhæng, op i en form og på en måde, som vi hverken anser for frugtbar eller rimelig.

Den anden side af sammenhængen er forholdet til statens udgiftspolitik. Vi har desværre ikke i år haft nogen finanslovdebat, som kunne give anledning til en nærmere afklaring af det kommende års udgiftspolitik. Finansministeren har talt om et barberet budget, men i hvilket omfang er det realistisk ud fra regeringens egne forudsætninger og politiske vilje? Dette er det afgørende i bedømmelsen af den forventede statsfinansielle situation. Stedet er jo desværre ikke her og nu til en afklaring, men en sådan snarlig afklaring er også en forudsætning for skattepolitikken. Vil finansministeren kunne give tilsagn om ved førstkommande lejlighed at bidrage til en vurdering af det forventede realistiske budget?

En merværdiafgift er jo, når alt kommer til alt, for dansk erhvervsliv en administrativt så indgribende reform, hvor moderne den end er, at den kun har mening, dersom den hidtidige forudsætning, at merværdiafgiftens provenu anvendes til skattereform, opretholdes. Dette har også klart været forudsætningen hos de forskellige erhvervsorganisationer, hvis tilslutning man påberåber sig. Det er i hvert fald fremdeles også venstres forudsætning.

Jeg må endvidere fastslå, at de tre partier, som gennemførte forårets lille skatteforlig, jo var enige om, at de da vedtagne afgifter var at betragte som en conto-merværdiafgift, der skulle modregnes i en eventuel endelig merværdiafgiftsreform. Det er klart, at uden enighed mellem de tre pågældende

[Henry Christensen.]

partier om noget andet gælder denne forudsætning, og jeg går ganske enkelt ud fra, at det er finansministeren enig i.

Om merværdiafgiftens størrelse vil jeg gerne sige følgende. Venstre har intet som helst ønske om en merværdiafgift højere end absolut nødvendigt for at opnå en så omfattende skattereform, at den fornødne og vanskelige administrative omlægning også er rimeligt begrundet. Vort udgangspunkt er altså den fornødne skattereform. Vi har ikke foreslået nogen højere procent. Vi har derimod, hvad ethvert parti burde gøre, foretaget grundige beregninger over reformmulighederne, vi havde ærlig talt ikke ventet, at et sådant sagligt undersøgelserarbejde kunne afstedkomme så urimelige angreb, som venstre ikke mindst fra socialdemokratiets side på dette grundlag har været udsat for. Det gør jo ikke den saglige skattereformforhandling her i landet eller her i tinget lettere. Jeg må også fastslå, at momsprocenten i sig selv ikke har noget afgørende med den sociale balance at gøre; den afhænger derimod af den fornødne sammenhæng med de øvrige reformforanstaltninger.

Men vi har naturligvis forstået, at statsministeren, finansministeren, socialdemokratiet og en række øvrige partier har sat en merværdiafgift på 10 pct. som det absolut maksimale. Det fremgår af venstres oplæg, at vi er parat til at forhandle på dette grundlag. Jeg føjer som ved tidligere lejligheder til, at forudsætningen også stadig er en så praktisk og smidig indretning af denne afgift, at den volder erhvervslivet mindst muligt besvær.

Det afgørende er herefter, om en tilstrækkelig reform af vort skattesystem kan opnås. De krav, som efter venstres opfattelse må stilles hertil, er de samme, som vi har gjort rede for i det tidligere momsudvalg senest den 4. maj i år. Jeg skal heraf nu fremhæve følgende:

1) må reformen være socialt afbalanceret, og dette må efter vor opfattelse ikke mindst ske igennem en kraftig forhøjelse af børnetilskuddene,

2) må proportionalsskattetrækket forhøjes betydeligt. Skatteskalaerne må forenkles og udformes, så indkomstforøgelse

ikke straffes, sådan som det nu på urimelig vis er tilfældet,

3) må denne forhøjelse af proportionalsskattetrækket og forenkling af skalaerne efter venstres opfattelse være fornøden for at få løst det mere og mere påtrængende sambeskatningsproblem, også for at løsningen kan blive rimelig over for såvel de udearbejdende som de medhjælpende og hjemmearbejdende hustruer.

4) ønsker vi en forenkling af selve skattesystemet drøftet, bl. a. overvejelse af en sammenfatning af en række specialfradrag. Vi vil gerne forhandle om ændringer af formen for de skattemæssige begunstigelser af den private opsparing, men vi ønsker ikke det nyskabte incitament, som ikke mindst har betydning for lønmodtagernes opsparing, forringet.

5) ønsker vi i en skattereform fortsat begrænsning af formuebeskatningen.

6) vil vi meget gerne medvirke til automatisk regulering af de fastlagte grænser i en reform vedrørende bundfradrag og proportionalsskattetræk, så disse netop automatisk følger med indkomstudviklingen,

7) tror jeg, selv om en endelig kommunal og administrativ reform vel endnu må vente lidt, at det nok i forbindelse med en skattereform er nødvendigt at nå til afklaring af omfanget af statens tilsvær til kommunerne. Alle er vel enige om at ændre på principperne, så ikke alene det kommunale selvstyre, men også det kommunale ansvar underbygges, men skal skævheder i byrdefordelingen i fremtiden undgås, tror jeg ikke, omfanget af statens tilsvær til løsning af de kommunale opgaver, som staten jo pålægger kommunerne, kan blive mindre, måske snarere tværtimod. En skattereform, der ikke tager højde for denne problemstilling, ville meget hurtigt blive forældet,

8) har venstre fremdeles sine synspunkter om reglerne for beskatning af produktionsmidlet dyrket jord, sådan som vi har givet udtryk for det under et andet lovforslags behandling her i det høje ting,

9) vil jeg gerne sige, at forslaget, der skal sikre samtidighedsskatten, må udformes, så det er hensigtsmæssigt og rimeligt såvel over for lønmodtagerne som over for de erhvervsdrivende.

En skattereform, der skal gøre et mellem-

[Henry Christensen.]

værende mellem befolkningen op i en størrelsesorden af nu langt over 20 milliarder kr. om året, og som samtidig skal fordele denne byrde mellem befolkningen indbyrdes, bør hvile på et bredt, bredt grundlag i befolkningen og her i det høje ting. Det bør være en demokratisk regerings forpligtelse at virke herfor. Det havde, om valget havde givet mulighed herfor, også været en liberal regerings både forpligtelse og vilje.

Hvor vi om den socialdemokratiske regerings rolle i så henseende før valget følte, at det var evnen, det skortede på, tyder et og andet desværre efter valget på, at det nu er viljen, det er ved at være galt fat med. I så fald slipper man selvfølgelig også for at få afprøvet evnen. Et bredt demokratisk resultat opnås kun ved gensidig imødekommenhed; det opnås ikke ved, at den ene halvdel alene forlanger et oplæg lagt til grund og kun overlader den anden halvdel at få medindflydelse, hvis man uden videre vil acceptere dette. Det turde være indlysende klart.

Venstre er parat til positiv og saglig forhandling, men det må være en sammenhængende og samlet skattereform og udgiftspolitik, forhandlingerne må dreje sig om. Til en ordentlig forhandling og til et forsøg på at nå et resultat ved gensidig hensyntagen kan vi fortsat tilsige vor gode vilje, men over for et forsøg på at presse en ensidig politik igennem uden denne gensidige hensyntagen vil man til gengæld finde venstre i klar opposition.

Knud Thomsen: Jeg vil gerne indledningsvis takke hr. Peter Nielsen for de bemærkninger, han ved behandlingen her for et øjeblik siden fremsatte om punkt-skatte. Heller ikke jeg mener, det vil være muligt og heldigt at drive punktbeskatningen i dette land yderligere op. Vi kommer til at afvige for stærkt fra vore nabolande, får smughandel og andre dårlige følger, og i det hele taget passer systemet med meget højtrevne punktskatter umådelig dårligt i et markedsdannelsernes Europa.

Om forslaget om merværdiafgift vil jeg sige, at det jo efterhånden er en gammel kending; det er fjerde gang, det ligger her

på arbejdsbordet, og jeg vil gerne henvise til tidligere fremsatte udtalelser, sidst den 27. oktober i år, hvor jeg gjorde opmærksom på, at der endnu udestod ret væsentlige punkter i den saglige behandling af merværdiafgiftsforslaget: landbrugets forhold, til dels gartneriets forhold og import-handelens forhold. Jeg håber, at vi snart kan komme til at se på det under udvalgsarbejdet.

Herudover vil jeg sige, at vi fra vort partis side altid i princippet har ment, at merværdiafgiften principielt var et godt og med den nuværende viden det bedst kendte system for en almindelig afgift på varer og ydelser. Det har glædet mig, at vi i udvalget har haft den meget grundige gennemgang af den anden store mulighed, der kunne foreligge, nemlig en afgift i detailledet. Jeg forstår, at langt de fleste partier i teknisk henseende har bekendt sig til merværdiafgiften.

Denne vor anskuelse, at det principielt er et teknisk godt lovforslag, vi beskæftiger os med, må imidlertid tages med et korn salt, idet det, som jeg har haft lejlighed til at sige før, er en given ting, at merværdiafgiften er et led i en almindelig skattereform, et overordentlig væsentligt led. Med sine ca. 5 milliarder kr. vil den jo repræsentere en meget stor del af indtægts-siden, ja, være rygraden i en væsentlig skattereform som omtalt af hr. Henry Christensen.

Det er en given ting fra vor side, at vi ikke kan være med til — uanset vor principielle velvilje over for merværdiafgiften — blot at stemme den ind uden at have en rimelig indflydelse på anvendelsen af dens provenu og dens tilpasning i en større og almindelig skattereform. Min anbefaling af lovforslagets videre skæbne er derfor — som også hr. Peter Nielsen sagde det — noget sagtmodig i denne sidste henseende. Jeg tror, hr. Peter Nielsens sagtmodighed skyldtes andre årsager.

Aksel Larsen: Forslaget om indførelse af en almindelig omsætningsskat eller en såkaldt meroms ligner jo i visse henseender søslangen. I hvert fald er det snart en år-række siden, det begyndte at dukke op hvert år, og når året var forbi, forsvandt søslangen, og så kom den igen; men det

[Aksel Larsen.]

kan jo godt være, at dette forslag ikke ligner søslingen på anden måde, at det er en realitet, ikke et fantasifoster, og at det ender med, at man virkelig får halet dyret i land.

Nu vil jeg have lov til at sige til at begynde med, at situationen jo er grundlæggende forandret fra dengang, vi først behandlede meromsforslaget, også fra vor behandling af meromsforslaget i fjor og i foråret, og det er jo ikke bare på grund af valget og valgresultatet, i hvert fald er det ikke selve valgresultatet, der gør situationen så forandret. Nej, forholdet er det, at dengang hævdede man det mærkværdige og det forkerte synspunkt, at selve indførelsen af en meroms egentlig var en skattereform, og at en skattereform var uigennemførlig uden en meroms, for en skattereform skulle bestå deri, at man indførte flere forbrugsskatter og brugte det forhøjede provenu af forbrugsskatterne til at nedsætte indkomstskatterne. Sådan er det ikke mere. Nu er meromsen ikke selve skattereformen, og nu kan man godt se, at det ikke her drejer sig om at overflytte fra et beskatningsområde til et andet — hvis der bliver nogen sådan overflytning, bliver den i hvert fald yderst beskedent — det drejer sig om, at nu skal vi virkelig have en skattereform, det vil sige en reform af indkomstbeskatningen.

Jeg kan godt erindre om noget, som jeg selv udmærket vel husker, nemlig at jeg — jeg tror, det var i april måned i en såkaldt krydsildsudsendelse i TV og radio — blev spurgt, hvordan jeg stillede mig til meromsen, om jeg overhovedet ikke ville være med til positivt at forhandle om den, og jeg svarede derpå fuldt bevidst, at hvis man ville sælge mig skattefradragetsreglen, så ville jeg være villig til at forhandle om meromsen. Dengang syntes det ikke, som om der var stor udsigt dertil, men nu ligger det anderledes. Nu er der et stort flertal i folketinget, der bekender sig til skattefradragetsreglens afskaffelse, det rækker jo langt ind i VK-partiernes rækker, omend det ikke tager dem alle sammen med på den fløj, og når det er forholdet, er det klart, at jeg er villig til at overveje, om vi bør have en ændret forbrugsbeskatning.

Jeg må dog have lov til at sige, at jeg

altid er betænkelig over for forslag om nye forbrugsskatter, og det må jeg være, fordi forbrugsskatter har det sådan, at de er lagt på det forbrug, folk har, og dermed er de ikke i nogen henseende progressive. Det er den ret høje forbrugsbeskatning, vi har her i landet, der er medvirkende til, at beskatningens — som det hedder med et fremmedord — incidens, dens vægt på de forskellige indkomstgrupper, formodentlig ikke mere er progressiv.

Forbrugsskatterne er ikke ene skyld i det; en meget væsentlig del af skylden har den skæve indkomstbeskatning med skattefradragetsregel og alle andre muligheder for fradrag samt muligheder for skattesnyderi; men her spiller dog forbrugsbeskatningen en rolle. Det, det drejer sig om for os her, er først og fremmest at holde eller rettere sagt at få forbedret den sociale balance her i samfundet, altså medvirke til en bedre indkomstfordeling, og som led heri må man naturligvis overveje, hvor balancepunktet skal være imellem direkte og indirekte skatter.

Vi har betændigt fremholdt, at det, vi har brug for, er først og fremmest en reform af den direkte beskatning; det får vi nu. Vi har dernæst sagt — og vi har sagt det meget højtideligt i beslutninger fra vort partis kompetente organer og vor folketingsgruppe — at vi er af den mening, at også de indirekte skatters område bør gennemgås og revideres, og at der i høj grad her tiltrænges en rationalisering. Jeg tror, at enhver, der kender til de indirekte skatters område, vil give mig ret heri. Det er jo i mange henseender en jungle, det er et virvar. Man har pålagt disse skatter, ikke just efter de forhåndenværende søms princip, men efter statens pengetrangs princip, og så har man i hver enkelt situation valgt et eller andet område, hvor man mente man kunne lægge en ny afgift på eller forhøje en gammel afgift, uden af forbruget derfor gik synderligt ned. Det er jo egentlig en dårlig måde at gøre det på. Man burde, når det drejer sig om forbrugsbeskatning, anlægge et helt andet grundsynspunkt, eller måske skal jeg hellere sige det sådan: anlægge et grundsynspunkt, nemlig at luksusvarer, som ikke på nogen måde kan siges at være nødvendige, dem behøver man ikke at være så forsigtig med at pålægge afgifter,

[Aksel Larsen.]

og varer, som mere eller mindre kan erstattes med andre varer, kan godt tåle en afgift. Men varer eller forbrugsgenstande, som absolut ikke kan erstattes med andet, og som er absolut nødvendige, dem skal man være varsom med at pålægge afgifter, og har man pålagt høje afgifter, bør man overveje, om de ikke bør enten afskaffes eller nedsættes.

Dermed vil jeg sige, at sådan set er jeg glad for den situation, vi nu befinder os i, for nu har vi da en mulighed for i forbindelse med behandlingen af dette lovforslag at få kulegravet hele forbrugsbeskatningens område og få set på disse spørgsmål. Hvor er der sket en forvridning af konkurrencen? Hvor har man en afgift eller afgiftsform, der er generende? Og hvor begås der eventuelt social uretfærdighed gennem forbrugsbeskatningen? Kan vi på den måde få en rationalisering af forbrugsbeskatningen, eventuelt ved en almindelig indkomstbeskatning, ja, så vil vi stille os særdeles positivt og vil medvirke hertil.

Så må vi altså også se på den eksisterende forbrugsbeskatning, vi må se på punktskatterne, og jeg regner med, vi i udvalget kan få lejlighed til at gennemgå dette spørgsmål ret indgående.

Der er jo mange forskellige slags punktskatter, og nogle af dem er pålagt varer på områder, hvor man måske ikke kan hidse sig så meget op over dem. Jeg har aldrig kunnet hidse mig op over høje cigaretskatter eller høje ølskatter, selv om jeg synes, at man somme tider har været tilbøjelig til at pålægge for høj afgift på disse områder. Men der er visse nødvendighedsartikler, som vi ikke kommer uden om at forbruge; her synes jeg at det både er socialt forkasteligt og ligefrem umoralsk at have afgifter. Lad mig bare nævne et par enkelte eksempler — men vi finder jo mange, hvis vi vil gennemgå punktskatternes område — lad os tage elektriske pærer eller elektriske sikringer. Ja, det sidste, det er selvfølgelig helt galt, vi skulle jo nødigt have flere ildebrande her i landet end nødvendigt; man skal bruge elektriske sikringer, og man må ikke bruge noget andet, selv om man meget vel kan det; men så er det urimeligt, at man lægger afgift på elektriske sikringer. Lys skal vi jo også have, og vi bruger ikke mere tællepræs, vi bruger elektriske pærer, og jeg fin-

der, at det er en aldeles urimelig høj afgift, der er lagt på elektriske pærer. Jeg kunne også nævne andre eksempler, jeg skal lade det være nok med dette, og jeg skal ikke gå i rette med de vekslende finansministre, erindre dem om, hvilke løfter vi har fået om, at denne eller hin forhøjelse af punktbeskatningen, der blev gennemført som en angivelig nødhjælp i en vis situation, kun skulle være midlertidig, og når vi fik meromsen, så ville den blive ophævet igen, for jeg ved jo, at de løfter ikke kan holdes.

Jeg må dog lige godt sige — foruden at nævne de punktskatter, jeg har givet eksempler på her — at nu kommer man til at opfylde løftet om at ophæve restaurationskatten, som med den høje spiritusbeskatning, vi har her i landet, virkelig er urimelig; det må være muligt at undvære restaurantskattens provenu.

Nå ja, så kommer hertil, at vi er belastet med en engrosoms, Jeg må erkende, at jeg ikke er helt klar over, hvem der har størst skyld i, at vi fik dette monstrum af en omsætningskat, men jeg regner da med, at selv de, der dengang var ivrige efter at få den indført — det var i 1962 — nu er klar over, at den må vi se at slippe af med. Men slippe af med den og så lade et stort hul være i statskassen, det går jo heller ikke, så den må vi have erstatet med andre indkomster til statskassen.

Der kan naturligvis en almindelig omsætningskat komme ind i billedet, og den kan komme det så meget mere — og her kommer jeg til noget virkelig positivt om denne beskatningsform — som jeg har forstået, at finansministeren er i gang med — foruden sit arbejde på at få forbedret og skærpet kontrolloven i det hele taget — at skærpe skatteligningen, således at skattesnyderiet begrænses til det mindst mulige. Dermed begår man jo ikke uret mod nogen; man begår ret imod dem, som hidtil ikke har haft muligheder eller ikke har haft store muligheder for at snyde på selvangivelsen. Det er rimeligt, at folk kommer til at betale skat i forhold til deres indtægt eller, som man siger det, efter evne. Jeg har da forstået, at man endelig er nået dertil, at man indser, at der må et samarbejde til imellem de to væsener, toldvæsenet og skattevæsenet, for at man bedre kan udøve kontrollen. Jeg har forstået på finansministerens tale ved frem-

[Aksel Larsen.]

sættelsen af forskellige lovforslag — det kan ses i Folketingstidende 1966-67, 2. samling, sp. 37-38 — at man har den fornødne ret til efter den bestående lovgivning at indlede et videregående samarbejde mellem toldvæsen og skattemyndigheder. Jeg er klar over, at når det drejer sig om ved hjælp af kendskabet til de erhvervsdrivendes omsætning at danne sig et billede af, hvor store deres skattepligtige indkomster er, vil en almindelig omsætningsskat i alle led af omsætningen være særdeles betydningsfuld, og jeg kan ikke nægte, at det stiller mig sympatisk over for princippet.

Jeg vil samtidig sige, at skal vi have en sådan almindelig omsætningsskat, så kommer den også til at omfatte fødevarerområdet. Det kommer den til at gøre også af den grund, at ellers bliver det næsten en administrativ umulighed at have den. Der vil jeg henlede opmærksomheden på, at vi i forvejen har en statsligt organiseret fordyrelse af madvarerne herhjemme igennem hjemmemarkedspriserne, og jeg tror, at man i denne forbindelse kommer til at overveje en afskaffelse af disse særlige hjemmemarkedspriser, som heller ikke er så gunstige for Danmark at opretholde, når man tænker på de kvaler for vor udenrigshandelspolitik, der kommer af, at vi har dette system med faktiske eksportsubsidier. Så må vi se at finde ud af, hvad vi ellers skal gøre ved landbruget, men jeg tror, at regeringen og alle partier skulle overveje, om der ikke må gøres noget på dette område.

Der er talt om sociale kompensationer, og det ved vi meget vel, at hvis vi udvider forbrugsbeskatningen, så må der særlige sociale kompensationer til. Det havde naturligvis været ønskeligt, om der havde ligget et forslag til sådanne eller en skitse til sådanne. Vi, som har arbejdet med meromsen hidtil, kender regeringens skitse dertil, men på den anden side så vil disse sociale kompensationer for en stor del af indkomstgruppernes vedkommende jo bedst og nærmest kunne ydes igennem en ændring af den direkte beskatning, og det vil sige, at det hele hænger sammen. Det, vi skal tilstræbe, er nu at få det, som man i det nutidige nordiske sprog kalder en pakkeløsning på skatternes område, og derfor må man, når man forhandler meroms, tage i betragtning:

hvad sker der med de direkte skatter? og, når man forhandler direkte skatter, tage i betragtning: hvad er nødvendigt af hensyn til eventuel indførelse af en meroms? Alt dette må indgå i forhandlingerne, og det vil få indflydelse på vor som på andre partiers stilling.

Hvis jeg var i besiddelse af hr. Henry Christensens manuskript, så tror jeg nok, jeg ville slutte min tale med at læse de næstsidste 4-5 linjer op, hvor han sagde, at afgørende for hans partis stillingtagen ville det være, hvad der kom ud af de almindelige skatteforhandlinger og af forhandlingerne om regeringens udgiftspolitik. Sådan har vi det også, og sådan har formodentlig alle partier det. Og ud fra disse forudsætninger går vi positivt ind i udvalgsarbejdet om dette lovforslag.

Hilmar Baunsgaard: Det gælder jo om dette lovforslag — som om så mange af de andre forslag, vi allerede har behandlet i den korte tid, folketinget har været samlet siden valget — at der om dets principper næppe kan fremføres så forfærdelig meget nyt i denne debat. Og jeg vil derfor bekræfte, at det radikale venstre — som jeg har forstået alle andre partier — fortsat er af den opfattelse, at skal vi have en ændring af den generelle omsætningsafgift, så er alle forhold taget i betragtning merværdiafgiften den bedste afløsning af den nuværende ikke særlig hensigtsmæssige engrosoms.

Vi er altså indstillet på, at dette fortsat er det, man bør stræbe efter, hvis en omlægning, skal finde sted. Men det er jo klart, at der ved en omlægning, som kommer til at omfatte bogstavelig talt alle led i enhver del af vareomsætningen her i landet, rejser sig nye administrative problemer. Og det er jo heller ikke nogen hemmelighed for nogen, der har interesseret sig for disse problemer, at denne afgift, merværdiafgiften, medfører det særlige problem, at den skal registrere også den del af produktionen og næringslivet, som ikke har de helt naturlige forudsætninger for at gå ind i en sådan administration. Den omstændighed, at fødevarerne nødvendigvis må med ind under omsætningsafgiften, gør jo, at hele området vedrørende fødevarerproduktionen er draget med ind i administrationen af en eventuel merværdiafgift. Og det kan

[Hilmar Baunsgaard.]

jo ikke være ukendt for nogen, at netop fødevareproduktionens første led er det område, der ud fra en administrativ betragtning giver anledning til de største betænkeligheder.

Landbrugserhvervets egne organisationer har selv givet udtryk for, at skal vi have en merværdiafgift, så ønsker de at være med inde under registreringen, og hvis dette fortsat skal opretholdes som disse organisationers standpunkt, så er det vel rimeligt, at vi her i tinget tager et hensyn dertil, fordi det jo også ud fra, skal jeg sige den offentlige administrations synspunkter er at foretrække, at alle led i enhver produktion er registreret. På den anden side synes jeg jo heller ikke, at der ved denne behandling skal tilbageholdes den oplysning, at noget af det, vi nåede frem til ved udvalgsarbejdet sidste år, var, at skulle man på trods af de betænkeligheder, der ville følge med, alligevel komme til det resultat, at man vil friholde første led i fødevareproduktionen, så kan det altså administrativt lade sig gøre. Om man skal gøre det, synes jeg er et af de væsentligste områder i hele dette lovkompleks, som vi må ofre megen opmærksomhed i det kommende udvalgsarbejde.

Så vil jeg også gerne gentage dels for den gode ordens skyld, og dels for at der ingen tvivl skal være om det, at det radikale venstre fortsat stiller som en absolut betingelse for en eventuel tilslutning til en merværdiafgift, at de sociale kompensationer, der skal ydes, bliver virksomme samtidig med, at afgiften bliver virksom. Det vil for os være et ultimatum uden forbehold, at disse kompensationer bliver virksomme samtidig. Jeg tror ikke, der er nogen i dette ting, der vil være uenig med mig i det synspunkt, at vi ikke for at rationalisere vores skatteområde skal nå dertil, at der bliver tale om en forøget beskatning af de økonomisk svagest stillede i samfundet, så lidt som der ud fra et ønske om i øjeblikket at få bedre konjunkturmæssige reguleringsmuligheder i retning af at kunne påvirke det lidt for store forbrug

skulle blive tale om en ekstra beskatning af de befolkningsgrupper, som ikke har kunnet tage andel i udvidelsen af forbruget. Og derfor må de sociale kompensationer følge med vedtagelsen af dette lovforslag på en sådan måde, at kompensationerne bliver virksomme samtidig med, at afgiften bliver det. Og endelig må det også gentages, at en ændring af omsætningsafgiften nødvendigvis bør blive et led i en egentlig skattereform, hvilket gør, at man må se merværdiafgiftens skæbne i lyset af de muligheder, der er for en egentlig skattereform. Her må man erkende — og det synes jeg alle bør gøre — at med det, der, som tingene tegner sig i dag, synes at have størst udsigt til at blive resultatet, en merværdiafgift på 10 pct., bliver der begrænsede provenumæssige muligheder for, at man med midler herfra kan foretage egentlige lempelser i den indirekte beskatning, og at det derfor for en skattereform vil være en absolut nødvendighed, at der finder en egentlig rationalisering sted på den direkte beskatnings område. Kun ved en sådan egentlig rationalisering og forenkling af de direkte skatter har vi en forudsætning for at tilvejebringe et bedre skattesystem, fordi en merværdiafgift med de sociale kompensationer, den nødvendiggør, i sig selv giver begrænsede muligheder for at foretage en egentlig lempelse i den direkte beskatning.

Jeg synes også, der ved denne førstebehandling er al mulig grund til at forsøge at foretage en vurdering af de praktiske muligheder for at komme i gang med dette system og af de virkninger, igangsættelsen vil få. Det vil altså være nødvendigt, at vi meget stærkt koncentrerer os om de faktiske muligheder for at gennemføre dette med virkning i det kommende finansår. Her må man nok nøgternt erkende, at vi skal være overordentlig heldige, hvis vi er i stand til at gennemføre merværdiafgiften på en sådan måde, at den kan træde i kraft, skal vi sige pr. 1. juli. Det vil nok vise sig at være det allertidligste tidspunkt, måske tidligere, end det i praksis viser sig muligt. Men tager vi

[Hilmar Baunsgaard.]

nu hypotetisk udgangspunkt i en ikrafttræden pr. 1. juli, så viser en beregning af det første års muligheder, at man allerede her i folketinget har bevæget sig ind på skatteområderne med virkninger, der har skabt vanskeligheder for en fornuftig løsning af det første års problemer.

Tænker man sig merværdiafgiften sat i kraft pr. 1. juli, skønner jeg, at det første finansårs provenu da vil blive maksimalt 800 mill. kr. netto, og så har vi altså disse 800 mill. kr. til rådighed fra merværdiafgiften som finanspolitisk mulighed til at klare de nødvendige skattepolitiske ændringer med. Holder man fast ved — hvad vi altså gør fra radikal side — at de sociale kompensationer skal blive virksomme samtidig med momsens ikrafttræden, betyder det, så vidt jeg kan beregne det, at vi i det første år alene til dette formål skal anvende ca. 350 mill. kr. som det minimale. Så er der med andre ord ca. 450 mill. kr. tilbage, og dette tal bliver særlig interessant, når man erindrer sig den udtalelse, som hr. Henry Christensen kom med for lidt siden, nemlig at det var en aftale i foråret, at den forhøjelse af punktskatterne, der da fandt sted som et led i det økonomiske forlig mellem venstre, socialdemokratiet og det radikale venstre, skal bortfalde, for det svarer lige nøjagtig til de 450 mill. kr., der er tilbage. Med andre ord er alene til disse to formål — de sociale kompensationer og bortfaldet af de vedtagne punktskatteforhøjelser fra foråret — alle 800 mill. kr. spist; der er ikke mere.

Hermed kommer også ind i billedet de beslutninger, der allerede er taget i folketinget efter valget. Selv om det endnu ikke er formelt i orden, kan man vel betragte det som en kendsgerning, at de partier, som i går gav udtryk for at ville stemme for forhøjelsen af lønmodtagerfradraget, vil stå ved det også ved tredje behandling. Så vil man til dette formål mangle 130-140 mill. kr. Dertil kommer, at den højtærede arbejdsminister senere på dagen i dag skal have til behandling et lovforslag, som jeg har forstået regeringen lægger overordentlig stærk vægt på bliver gennemført meget hurtigt, og så vidt jeg kan regne ud, disponeres der herved over yderligere 60-70 mill. kr. — muligvis ikke i det første år, men så lad os sige det halve,

altså dog en vis sum... (*Afbrydelse af arbejdsministeren* [Erling Dinesen])... Ja, det glæder mig, hvis jeg har taget fejl. Men lad mig så nævne et andet område, hvor jeg i hvert fald ikke har taget fejl: når man studerer finanslovsforslaget, finder man, at der på dette rent faktisk mangler 250 mill. kr. i de opførte posteringer, blot for at man kan fortsætte med landbrugsstøtten i det hidtidige omfang, og da regeringen har givet udtryk for, at den ikke har forestillinger om at nedsætte den, står man altså allerede her med en ikke ringe manko for det første års vedkommende.

Dermed er det ganske klart, at man nok alligevel havde gjort klogt i at følge det radikale venstres anmodning om nu at se alle disse ting i sammenhæng. Regeringen har sagt — og jeg har forstået på det ærede medlem hr. Peter Nielsen, som var ordfører for regeringspartiet i dag, at man fortsat er af den opfattelse, som vi deler i det radikale venstre — at merværdiafgiftens procent bør være 10 og ikke højere. Det vil sige, at skal regeringen kunne stå ved denne udtalelse og fastholde den opfattelse, at man ikke skal starte med mere end 10 som procenten for merværdiafgiften, så må det forudsættes, at der ad anden vej må skaffes dækning for nogle af de løfter, man har givet, og for noget af det, man allerede har vedtaget — og nogle af løfterne bliver man nok alligevel nødt til under realiteternes hårde lov at erkende at man ikke har mulighed for at gennemføre slet så hurtigt, som man gerne ville.

Personlig føler jeg trang til også at understrege det, som det ærede medlem hr. Aksel Larsen drog frem: vi har hidtil været enige om, at vi ved en omlægning af hele forbrugsbeskatningen som den, der her er tale om, skulle nå frem til en ophævelse af restaurationsskatten; ikrafttrædelsestidspunktet behøver selvsagt ikke at være nøjagtig identisk med ikrafttrædelsen af merværdiafgiften, men ønskeligt ville det ud fra mange synspunkter være, om denne mulighed eksisterede. Det gør den altså rent faktisk ikke efter den skatte- og finansplan, som den højtærede finansminister har åbenbaret over for det høje ting. Jeg kan derfor alligevel ikke tilbageholde en beklagelse af, at et flertal her i folketinget har valgt at starte den nye periode efter

[Hilmar Baunsgaard.]

valget med at se bort fra den økonomiske sammenhæng, som ingen af os — uden at komme galt af sted — kan se bort fra. Finansministeren har skabt vanskeligheder for sig selv og sin finanspolitik ved at gøre det, og i virkeligheden står vi med merværdiafgiftens ikrafttræden pr. 1. juli som det absolut tidligste i den situation at have tilvejebragt en betydelig mangel på muligheder for at få kabalen til at gå op. Regeringspartiet og det folketingsflertal, som i går meddelte sin beslutning, er ikke selv ganske uden skyld i, at det er gået sådan, og ligefrem lettet forhandlingerne og mulighederne for at nå frem til en holdbar løsning blot for det første finansår har det jo ikke.

Antonsen: Liberalt centrum betragter indførelsen af merværdiafgift som en virkelig teknisk reform af den almindelige omsætningsafgift og lægger herunder vægt på en række forhold. For det første er merværdiafgiften i en række henseender neutral i forhold til forbrugsvalget, til handelskanalerne og til udenrigshandelen. For det andet er merværdiafgiften let at administrere i den form, hvori den er foreslået her i landet. Der er vel kun et enkelt land i verden, hvor den hidtil har været praktiseret, og det er Frankrig. Der har man imidlertid anvendt et særdeles indviklet system, så det kan vi ikke lære noget af. Vi kan derimod betragte vort naboland Sverige, der hidtil har haft detailafgift. Der er man helt overbevist om, at der vil være tale om et fremskridt, hvis man forlader detailafgiften og går over til merværdiafgiften. Det er derfor rigtigt, at vi her i landet har afsluttet vore overvejelser om eventuelt at vælge detailafgiften i stedet for. Den har ikke alle de fordele, som merværdiafgiften vil have.

Vi slås jo endnu med en række problemer i forbindelse med engrosomsen, problemer, som aldrig vil kunne løses helt, da det er problemer, som ligger i systemet. Der har fra tolddepartementets side været gjort et stort og dygtigt arbejde for at lappe på disse ting, men den endelige løsning kan ikke findes. Det gælder f. eks. de administrative problemer, som mange virksomheder har, fordi de både beskæftiger sig med af-

giftsfri og afgiftspligtige varer. Det gælder de virksomheder, som sælger både en gros og sælger direkte til forbrugere, og hvor der er spørgsmål om, hvilken afgiftssats man skal anvende. Det gælder også og ikke mindst inden for byggeriet, hvor engrosomsen i sig har forhold, som medfører, at man beskatter industrialiseret byggeri hårdere end det traditionelle byggeri. Man modvirker altså byggeriets modernisering. Også her har der været gjort et stort arbejde for at lappe på problemerne, men den endelige løsning finder vi først i det øjeblik, vi får merværdiafgiften.

Hvad angår det foreliggende lovforslag, vil jeg gøre en bemærkning til en enkelt af paragrafferne, nemlig § 28, der drejer sig om refusion af afgiften ved nybyggeri. Denne paragraf indeholder samme refusionsregel, som man har under den nuværende engrosoms, hvor det er nødvendigt at udforme bestemmelsen på denne måde; man forsøger ikke at finde frem til, hvor meget der rent faktisk er betalt i afgift, men refunderer i stedet for et vist beløb pr. m². Dette skulle imidlertid ikke være nødvendigt under merværdiafgiften. Der skulle man have mulighed for at refundere det faktiske beløb. Hvis man altså ønsker at holde nybyggeriet fri for merværdiafgift gennem refusionsordning, har man under dette system den mulighed, at byggherren møder frem med sine bilag, hvoraf afgiftsbeløbene fremgår, og så får det fulde beløb refunderet. Naturligvis vil der være mindre administrative problemer i forbindelse hermed, f. eks. i de tilfælde, hvor byggherren i forbindelse med byggeriet også har fået sat et vist inventar ind i huset, men disse problemer må da være til at overvinde. Gennemfører man det her foreslåede, vil byggeriet i storbyområderne, specielt Københavns- og Århusområdet m. v., jo ikke få den samme refusion som byggeriet i andre dele af landet, hvor byggeomkostningerne er noget lavere, fordi refusionen foretages efter de samme sats, medens den afgift, der er betalt, vil være større i storbyområderne.

Må jeg desuden pege på et enkelt overgangsproblem. Det er meget heldigt, at denne afgift betyder fuld neutralitet i forhold til udenrigshandelen, så der ikke finder dobbeltbeskatning sted. Danske virk-

[Antonsen.]

somheder får refunderet alt, hvad de har betalt i afgift; det bliver modregnet i de afgiftsbeløb, de selv indkræver. Dette betyder, at en række driftsmidler, som i dag er belagt med afgift, ikke længere vil være det, men det indebærer også en risiko for, at de virksomheder, der skal anskaffe disse driftsmidler, vil holde sig tilbage i de sidste måneder, før dette træder i kraft, fordi man er klar over, at der så vil være betydelige afgiftsbeløb at spare. Det gælder f. eks. transportmidler, det gælder inventar, og det gælder kontormaskiner, bl. a. store EDB-anlæg og lignende, som man nu i stadig stigende omfang anskaffer. Jeg er bange for, at det i nogen grad vil forsinke den rationalisering, som anskaffelsen af disse driftsmidler betyder, og vil derfor bede finansministeren overveje muligheden af at lave en overgangsordning, altså eventuelt en ændring af bestemmelserne vedrørende engrosomsen, således at også en række af disse driftsmidler kan indkøbes uden afgiftsberigtigelse på legitimationskortet i de sidste måneder, før merværdiafgiften træder i kraft.

Må jeg derefter sige, at også jeg finder det rigtigt, at man benytter lejligheden til ikke alene at gennemføre en teknisk reform af den almindelige omsætningsafgift, men også af punktafgifterne, således at disse afgifter i højere grad bliver automatisk konjunkturudjævrende, således at en højere grad af neutralitet opnås, og således at de bliver nemmere at administrere, i det omfang de nu er vanskelige at administrere. Det er måske lidt paradoksalt at nævne ordet neutralitet i forbindelse med forbrugsafgifterne, for de er jo netop ikke neutrale, men jeg tænker her først og fremmest på, at man har en række eksempler på, at nogle varer er belagt med punktafgift, mens beslægtede varer eller varer, der kan anvendes til samme formål, ikke er det.

Jeg kan trække et enkelt eksempel frem, som illustrerer to af de ting, jeg gerne vil have afhjulpet, og det er i begge tilfælde papirafgiften, der kan bruges som eksempel. Den lider af en særlig form for mangel på neutralitet, fordi papir i vidt omfang kan erstattes af en række andre produkter, f. eks. kan man til indpakning anvende

plastic og forskellige andre produkter i stedet for papir. Dernæst er det min opfattelse, at netop papirafgiften, som i øvrigt ikke giver noget særlig stort provenu — i alt er det ca. 40 mill. kr. — lider af den skavank, at den er særdeles vanskelig at administrere, og den medfører et stort ekstraarbejde i mange bogtrykkerier. Dette giver mig anledning til at spørge, om det ikke helt konkret var en af de ting, man skulle overveje at slippe af med i forbindelse med den revision af punktafgifterne, der også må gennemføres.

Hvad angår lovforslagets § 16 — det er den, hvori de 10 pct. er nævnt — kan jeg sige, at efter liberalt centrums opfattelse er det nødvendigt med en højere afgiftssats for at opnå de ting, vi gerne skulle opnå i forbindelse med en skattereform. Vi har naturligvis regnet det hele grundigt igennem, og man vil vide, at liberalt centrum allerede i marts fremsatte et færdigt skattereformforslag, som både indebar en merværdiafgift på 15 pct. og alle de ændringer, det derved blev muligt at gennemføre inden for det øvrige beskatningsområde. Det, vi lægger vægt på, er jo at flytte vægten i beskatningen væk fra indkomst og opsparing over på forbruget. Vi vil med en merværdiafgift på 15 pct. få råd til at halvere indkomstskatterne, vi vil få råd til at afskaffe sambeskatningen, vi vil få råd til at give fuld dækning på de sociale områder; der vil kunne gennemføres fuld social compensation, som ganske vist bliver dyrere ved en merværdiafgift på 15 pct., men dette er der altså taget hensyn til. Endelig vil en merværdiafgift på 15 pct. betyde, at der kommer yderligere 800 mill. kr. ind til finansministeren, som selvfølgelig ikke skal have lov til at bruge dem, men skal forøge kasseoverskuddet med det, indsætte det i Nationalbanken eller på anden måde isolere disse penge, således at der skabes basis for at styrke obligationsmarkedet og man derigennem bringer en betydelig støtte til nybyggeriets billiggørelse.

Jeg bemærkede, at de foregående ordførere stort set var opmærksom på, at det med en merværdiafgift på 10 pct. var udelukket at opnå disse fordele. Hvis man vil gennemføre de sociale compensationer, hvis de andre problemer, der er peget på,

[Antonsen.]

skal løses, og hvis man skal forhøje bundgrænsen, bliver der næsten ingenting til en nedsættelse af de direkte skatter i øvrigt, og der bliver næsten ingenting til at forlænge proportionalstrækket med.

Efter det forslag, vi har udregnet og fremlagt, kan proportionalstrækket med en lav sats trækkes helt op til en indkomst på 49.000 kr.

Må jeg slutte med at sige, at liberalt centrum vil lægge stor vægt på, at dette arbejde fremskyndes, og at man nu efter de retningslinjer, der synes at være flertal for, fremmer arbejdet med skattereformen. Vi mener, at vælgerne må have krav på det, og vi mener, at det må være tilstrækkeligt med de fire fremsættelser af lovforslaget om merværdiafgift, og at det må være muligt at blive færdige i dette folketingsår, således at en genfremsættelse efter oktober næste år bliver overflødig.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Jeg takker for den stort set velvillige modtagelse ved denne nye fremsættelse af det gamle forslag, som der jo er foretaget enkelte ændringer i. Lige bortset fra venstres ordfører — igen, desværre — er ordførerne gået ind for en behandling af det foreliggende lovforslag, som jeg synes ligger på linje med, hvad regeringen forestiller sig, og som vi derfor skulle have gode muligheder for at føre igennem.

Vi er vist alle enige om, at det skal være et led i en samlet skattereform, og kun som led i en samlet skattereform kan forslaget komme til at nyde fremme her i tinget, kun som led i den samlede skattereform har det nogen interesse også for regeringen. Man kan selvfølgelig sige, at det til en vis grad kan have interesse i sig selv. Det kan være en rationalisering af vor forbrugsafgiftslovgivning, hvis vi gennemfører en meroms med det resultat, at vi så måske kunne reparere på punktafgifterne, vi kunne få ophævet engrosomsen osv. Jeg vil gerne indrømme, at det godt kunne være en helt selvstændig skattereform. Jeg tillægger da også denne rationalisering af afgiftsområdet en væsentlig betydning og vil gerne give tilsagn om, at vi gennemgår punktafgifterne. Jeg kan oplyse, at det er spørgsmål, man allerede

i nogen tid har arbejdet med i tolddepartementet, og der er udarbejdet materiale, således at vi meget hurtigt i udvalget kan gå i gang med at se på punktafgifterne.

Jeg vil gerne understrege, at vel kan det ud fra visse synspunkter være rigtigt med en forbrugsafgift, som er neutral og af samme procentvise størrelse for alle varer, men det kan rigtignok ud fra andre synspunkter være det modsatte, der er det rigtige: at man netop har en mulighed for at variere forbrugsafgifterne. Flere har været inde på det, og hr. Aksel Larsen understregede det, at vi netop ved forskellige forbrugsafgifter har mulighed for i højere grad at lægge vægten ud fra sociale synspunkter, altså spørgsmål om luksusvarebeskatning, beskatning af nødvendighedsvarer osv. Det kan man jo ikke med en generel forbrugsafgift med samme procent på alle varer. Naturligvis kan man på anden måde nå samme resultat, men så bliver det via tilskud og måske andre ting, man kan finde på. Der er altså fordele ved begge systemer, og jeg tror, at en kombination af systemerne må være det rigtige: at vi har en stor generel forbrugsafgift af den karakter, som her er foreslået, og som jo også konjunkturpolitisk har en betydelig interesse, og at vi ved siden af bevarer et punktafgiftssystem, hvorigenem vi ved at variere disse afgifter kan sætte ind på de steder, vi ønsker at sætte ind på, og derved opnå en vis progressiv beskatning via forbrugsafgifterne — og der er jo faktisk en temmelig god progressivitet i forbrugsbeskatningen. Det mener jeg altså vi skal bevare, og derfor må målet være, at vi samordner punktafgifterne med den meroms, der forhåbentlig bliver gennemført og derigennem får et bedre, et smidigere og et mere rationelt forbrugsafgiftssystem end det, vi har i dag.

Jeg vil også gerne give tilsagn om, at vi ser meget positivt på ophævelsen af restaurationskatten. Den var jo allerede med i det lovforslag, som min forgænger i embedet, hr. Poul Hansen, fremsatte for nu to år siden, så regeringen er altså indstillet på, at denne særlige restaurationsomsætningskat, som sikkert er uheldig, er noget, vi skal se at få ud af verden. Deri er jeg enig med hr. Aksel Larsen, men jeg tror også, hr. Aksel Larsen vil være enig med mig i, at det ikke er noget af det første, man skal kaste sig

[Finansministeren.]

over, når man er i en situation, hvor de penge, der er til rådighed, ikke er så forfærdelig mange. Men jeg regner med, at vi i løbet af den vej, vi skal gå for at gennemføre merværdiafgiften, kan få ophævet restaurationsafgiften.

Hr. Henry Christensen remsede en hel masse punkter op, som skulle være med i denne samlede skattereform, og et af disse punkter var, at beskatningen skulle ophæves på den dyrkede jord. Nu har det jo hele tiden været indkomstbeskatningen og dens forhold til forbrugsbeskatningen, vi har overvejet. Forbrugsbeskatningen, altså merværdiafgiften, er jo bl. a. kommet ind i billedet ud fra det synspunkt, at vi skulle skaffe penge til en ændring af den direkte beskatning. Jeg finder det ikke rimeligt, at man drager det nævnte spørgsmål med ind i spørgsmålet om en samlet skattereform, samtidig med at man meget patetisk siger til os, at nu må vi da samarbejde, og vi skal opføre os anstændigt osv., men venstre vil forbeholde sig som det eneste parti — sådan har jeg da forstået det — at gøre det til en absolut betingelse for sin medvirken til skattereformen, at også dette spørgsmål bliver løst.

Jeg vil henstille til hr. Henry Christensen og til venstre i det hele taget, at man ikke fortsætter. Der er jo sket noget siden foråret, og efter det, der er sagt i dag også af andre ordførere end socialdemokratiets og socialistiske folkepartis, mener jeg, der er virkelig gode muligheder for at få en skattereform igennem. Efter min bedømmelse på grundlag af de to år, jeg har været med i disse skattereformdrøftelser, er der ikke så stor afstand mellem partierne; det er faktisk bagateller, der skiller; man er enig i det sociale synspunkt; alle partier har givet udtryk for, at vi ikke kan gennemføre en merværdiafgift, der kommer til at belaste de lave indkomster. Det er alle partier enige om, som jeg har understreget det tidligere, og jeg er glad for det. Vi er også stort set enige om, på hvilke punkter man skal sætte ind for at ændre tingene. En del af det, vi tidligere har drøftet, bliver overflødig, fordi vi nu afskaffer skattefradragsreglen og derigennem stort set kan klare f. eks. problemet om de alt for høje marginalskatte og beskatningen af indtægtsstigninger; der-

ved får vi faktisk mulighed for at gennemføre en reform af den direkte beskatning på den lange række af punkter, vi har drøftet mange gange: en let forhøjelse i hvert fald af bundgrænsen, en vis forlængelse af proportionalstrækket, en nedsættelse af de høje procenter oppe over proportionalstrækket, en udjævning af skalaen, forhøjet børnetilskud, en ændret beskatning af hustruindkomster osv. alt det mener jeg vi skulle kunne klare inden for en merværdiafgift på de 10 pct. Der skulle være muligheder for det, naturligvis ikke det første år, det er jeg helt enig med hr. Hilmar Baunsgaard i, og jeg tror heller ingen andre har forestillet sig, at vi i løbet af første år skulle kunne klare alle disse ting. Men i løbet af en 2 års periode, altså som en totrinsraket eller noget i den retning — nogen raket bliver det nu ikke, det bliver nærmest det modsatte; det bliver ganske langsomt, uden de store ændringer — tror jeg der er mulighed for at gennemføre en virkelig god skattereform, hvorefter vi så sammen med gennemførelsen af kildeskatten som det sidste skridt i det tredje år vil være fremme ved den reform, vi gerne vil have, og alle partierne er jo her meget tæt på hinanden.

Men hvis man accepterer, at situationen nu er den, at kildeskatten hører med i skattereformen, og at skattefradragsreglen skal ophæves, så kan jeg ikke se — og det er særligt sagt til venstre, til hr. Henry Christensen — at den skarpe tone, der er anlagt fra den side også i dag, er berettiget. Lad os hellere prøve at komme i gang med arbejdet og drøfte disse problemer igennem; der er jo mange detaljer endnu, vi skal drøfte igennem.

Hr. Henry Christensen sagde, at før valget var det, som om det fra regeringens side var evnen, det skortede på, men nu bag efter valget er det åbenbart viljen, det skorter på. Jeg vil nødig være skarp, men jeg kunne godt have lyst til at sige, at hos venstre var det allerede før valget både evnen og viljen, det skortede på. Lad os håbe, at vi ikke i de kommende forhandlinger om en skattereform skal fortsætte på den måde, som hr. Henry Christensen her har lagt op til. Jeg synes ikke, det er nødvendigt eller rimeligt. Men det er klart, at så skal man ikke opstille ultimative krav om, at det og det punkt absolut skal gennemføres, f. eks. ophævelsen

[Finansministeren.]

af beskatningen på dyrket jord, så kan man lige så godt med det samme sige fra venstres side, at man ikke vil være med til denne skattereform.

Over for hr. Knud Thomsen vil jeg gentage, at vi er villige til at tage hele problemet om punktskatterne op til en drøftelse og revision. Der er jo som bekendt forskellige andre punkter, der skal drøftes videre vedrørende merværdiafgiften; vi blev jo ikke helt færdige, selv om vi kom et langt skridt.

Jeg er stort set enig i det, som hr. Aksel Larsen sagde; de argumenter og begrundelser, han gav for sin stilling til hele dette problem, også til merværdiafgiften, ligger jo helt på linje med, hvad jeg tidligere har sagt, så det kan jeg helt tiltræde.

Må jeg i den forbindelse rette noget, som blev misforstået forleden dag. Jeg sagde, at når vi fik ophævet skattefradragsreglen, var der ikke i så høj grad grund til at have de store momsprovenuer, og det misforstod hr. Henry Christensen — undskyld, jeg vender tilbage til det, men jeg glemte at svare på det. Det blev nemlig opfattet på den måde, at når vi havde ophævet skattefradragsretten, så kunne vi rigtig sætte den direkte beskatning op, og det var ikke min mening. Min mening med udtalelsen var, at når vi havde ophævet skattefradragsreglen og fået forenklet den direkte indkomstskat, så lå den ikke på så højt et niveau, at den i sig selv gav de voldsomme store problemer, som nødvendigjorde meget store provenuer af en meroms, for at man kunne reparere på disse vanskeligheder. Det var det, der lå i det, og det er klart, at hvis man ikke op hæver skattefradragsreglen og skal klare de store problemer om marignalbeskatningen inden for det system, vi har nu, så skal der vældige beløb til. I det øjeblik man op hæver skattefradragsreglen eller gør det, som venstre selv var inde på her i sommer, og som helt svarer til en ophævelse af skattefradragsreglen, nemlig at man for indkomststigninger gennemfører ligevægtsskatterne, kan der godt kommet et provenutab, det er indlysende, men man får et skattesystem, som ikke i samme grad som det nuværende nødvendigjører, at vi får disse meget store beløb ind fra momsens. Det synes jeg også man skal tage med ind i overvejelserne. Man vil ikke behøve disse høje procenter på 15

og 20, der jo samtidig medfører, at man til sociale kompensationer skal bruge voldsomme beløb.

For hver procent, man går op med merværdiafgiften, vil man jo skulle bruge, jeg skal ikke sige hvor stor en del, men en væsentlig del i hvert fald af de penge, man får ind, til sociale kompensationer, hvis man skal opretholde synspunktet om, at de socialt dårligt stillede grupper i befolkningen ikke skal rammes. Det vil sige, at hver gang man sætter denne procent op, så går en væsentlig del af provenuet til kompensationer, og det kan ikke være rimeligt. Hvis man afskaffer skattefradragsretten og tager væsentlige skridt i retning af en forenkling og udjævning af skalaen som foreslået f. eks. fra radikal side, så bliver der ikke det store behov for disse meget voldsomme momsprocenter.

Hr. Aksel Larsen var inde på et specielt problem, som vi gerne vil se på, nemlig spørgsmålet om fødevarerne. Vi er jo alle sammen, har jeg forstået, enige om, at hvis vi skal have en merværdiafgift, så må den være altomfattende. Vi kan ikke have en merværdiafgift, hvor et stort vareområde ligger udenfor. Det ville måske forekomme os mest sympatisk, om vi kunne sige: vi holder fødevarerne fuldstændig uden for denne merværdiafgift. Men det er fremgået af forhandlingerne i det såkaldte momsudvalg eller skattereformudvalg, at det ikke lader sig gøre. Vi kan ikke indrette skattesystemet fornuftigt og rimeligt, hvis vi ikke har samtlige varer med under meromsen, og derfor opstår problemet om sociale kompensationer, såfremt man ikke på anden måde kan klare problemet vedrørende fødevarerne. Det vil jeg gerne være med til at se på. Jeg har ikke nogen stor tro på, at det er muligt at finde virkeligt gode systemer, der kan klare dette, men vi vil gerne være med til at se på det.

Hr. Hilmar Baunsgaard var jo ved at drage os ind i en finanslovdebat. Det er jo ikke helt urimeligt, for vi har ikke haft nogen rigtig finanslovdebat, og vi står over for et år, hvor vi ved — hvad hr. Hilmar Baunsgaard var inde på — at der er forskellige ting, som måske vil komme til at koste penge. Vi har jo allerede næsten sikkert lønmodtagerfradragets forhøjelse hjemme; det vil koste penge, og der er andre

[Finansministeren.]

ting, som ligeledes vil koste penge. Jeg har jo sagt, at hvis der i folketinget gennemføres ting, der koster flere penge, end man har regnet med, så må de skaffes. Der ligger ikke i finanslovsforslaget dækning for disse penge; men når jeg med nogenlunde god samvittighed har kunnet gå ind for, at lønmodtagerfradraget fordobles, er det, fordi jeg regner med, at vi kan skaffe penge på en rimelig måde. Vi kan klare disse ting, og vi kan også — og det skal vi, det er også min opfattelse — klare den sociale kompensation, hvis merværdiafgiften går i gang den 1. juli.

Jeg skal ikke i dag gå ind på alle disse forskellige tal. Jeg synes, det er noget, vi skal se på i udvalget; det er nemlig ret vanskeligt, for hvis man rykker på det ene punkt, giver det konsekvenser for andre punkter, og det skal vi se på i sammenhæng, men jeg mener ikke, det er urimeligt at rejse disse spørgsmål om, hvorvidt der er dækning for det ene og det andet. Der skal jo være dækning, og jeg vil da meget gerne være med til at fremskaffe det materiale, der skal bruges, for at man kan foretage en virkelig vurdering af disse ting.

Og endelig til hr. Antonsen, der var inde på, om det var muligt at indrette byggegodtgørelsen mere individuelt. Også på det vil jeg svare positivt: vi vil se på det. Det vil naturligvis i højere grad være muligt, hvis vi får merværdiafgiften, end det er under engrosomsen. Vi vil som sagt se på det, men der er jo også andre ting, der skal ind i det billede. Det vil kræve større administration, og der kan nævnes flere andre ting, men også det kan vi jo se på i udvalget. Problemet vedrørende virksomheder, der holder sig tilbage osv., er nok noget vanskeligere at løse; der er muligvis et spørgsmål om visse provenutab.

Jeg har givet tilsagn om at gennemgå alle forbrugsafgifterne, og hvad papirafgiften angår — det ved hr. Antonsen, men det ved folketinget ikke — har jeg for så vidt ved et møde, der har været, for den pågældende industri med finansministeren givet tilsagn, om, at hvis de berørte organisationer kom med dette spørgsmål til finansministeren, var jeg villig til at se på det. Og det er jeg stadig væk.

Endelig til sidst: liberalt centrums forslag

med det vældig lange proportionalstræk, op til 49.000 kr. Ja, det lyder jo smukt, men jeg tror altså ikke, det er det eneste saliggørende. Det var noget, som spillede en vældig rolle med det skattesystem, vi har nu, for man kunne faktisk løse mange problemer, hvis man førte proportionalstrækket kraftigt i vejret, men med de udsigter, vi nu har til en skattereform med afskaffet skattefradragsregel, vil der ikke være helt det samme behov for at føre proportionalstrækket så højt op. Jeg tror, det vil koste for mange penge; det vil give for stor ulighed i de skattelettelser, som hænger sammen dermed, og derfor mener jeg, man bør koncentrere sig om det, vi havde fremme ved drøftelserne i skattereformudvalget, nemlig en udjævning af skatteskalaen på de punkter lige over proportionalstrækket, hvor procenterne faktisk er for høje.

Jeg vil gerne takke for den modtagelse, lovforslaget har fået i denne omgang, og udtale håbet om, at vi kan fortsætte denne saglige debat i udvalget og inden længe nå frem til en skattereform.

Henry Christensen: Jeg forstår på finansministeren, at han mener, at hvis man nu går ind på hans tanker om reform af indkomstskattesystemet, vil der ikke skulle bruges så mange penge til løsning af f. eks. spørgsmålet om beskatningen af indkomststigninger som hidtil. De oplysninger, vi fik fra udvalget engang i sommer, fortalte os jo, at indkomststigningerne i skat betalte omkring 500 mill. kr. mere; end de samme beløb ville have gjort, hvis de ikke havde været — om jeg så må sige — indkomststigninger, men havde været normalindkomster, altså havde ligget på niveau med det foregående års. Hvis man nu uden at skulle bruge så mange penge som de 500 mill. kr., man hidtil har regnet med, skal løse dette problem delvis inden for indkomstskattesystemets egne rammer, kan regnestykket vel ikke komme til at gå op, uden at en del af de penge — forudsat at finansministeren skal have det samme beløb i kassen, og det forstår jeg han regner med — må komme fra andre indkomstskatteydere, og det vil altså sige fra dem, der har de konstante og de faldende indtægter. Det er vel, når alt kommer til alt, dog de svagere skuldre i det skattepolitiske

[Henry Christensen]

billede, og jeg har svært ved at se, at det kan være en socialt afbalanceret måde at løse problemet på. Derfor er jeg stadig betænkelig ved den optimisme, finansministeren lægger til grund, når han mener, at her kan man hente flere penge frem.

Så siger finansministeren til mig om venstres holdning, at den synes han ikke er rimelig. Den er han meget kritisk indstillet over for, og han giver mig det gode råd at forstå den nye politiske situation. Venstre burde — sådan forstår jeg ham — nu acceptere de skattereformkrav, som specielt socialdemokratiet og det flertal, han knytter sig til, har, og så må det være naturligt, at venstre afstår fra at føre sine egne synspunkter frem. I så fald synes finansministeren der ville være et godt grundlag for et samarbejde. Det er det, jeg kalder ensidighed. Jeg ved da meget vel, at finansministeren, når han regner hr. Aksel Larsens 20 mandater med, i øjeblikket har et flertal at disponere over her i tinget. Og det kan han også true os med; det er han berettiget til; det er hans parlamentariske ret. Men jeg vil dog sige, at han stadig bør overveje, om det også er demokratisk klogt, om det er politisk klogt, om det er rimeligt. Hvis finansministeren stadig vil forsøge at etablere et bredt grundlag, bør han gøre sig klart, at det forudsætter hensyntagen til hinandens synspunkter; han kan ikke bare forlange sit eget synspunkt stærkt og ensidigt lagt til grund plus det, som vi i øvrigt er enige om.

Der er vel det politisk interessante i situationen nu, at socialistisk folkeparti, som før var en meget stærk kritiker af merværdiafgiften og beskatningen af fødevarer, nu i dag melder sig parat til at medvirke med to motiveringer. Den ene er, at nu kan skattefradraget afskaffes, og den anden motivering er — og det er måske ikke den mindst interessante — at nu drejer det sig, forstod jeg på hr. Aksel Larsen, ikke om en overflytning eller kun en delvis overflytning. Dermed fjer-

ner sig jo det skattereformsigte, vi andre havde. Det er altså en afgørende ændring, der er på vej, hvis det er rigtigt, hvad hr. Aksel Larsen her siger, og det er altså en meget afgørende betragtning at hæfte sig ved i den udvikling, skattediskussionen har taget.

Fra socialdemokratiets og regeringens side er der vel dernæst det træk i den politiske udvikling, at medens merværdiafgiften før var et tilbud, noget, som finansministeren gang på gang egentlig skubbede fra sig — han og hans parti var bestemt ikke forlovet med merværdiafgiften, tror jeg var det udtryk, han så ofte har brugt; det var noget, han egentlig ikke ønskede særligt — er det nu kommet dertil, at socialdemokratiet i den nuværende politiske og statsfinansielle situation vel efterhånden føler det som en nødvendighed at få merværdiafgiften gennemført, nu er det efterhånden en betingelse for socialdemokratiets politik. Derved har vi et andet interessant træk i den politiske situation.

Aksel Larsen: Jeg havde i grunden ikke regnet med, at det skulle være nødvendigt at gå herop anden gang, men hr. Henry Christensens sidste bemærkninger tvinger mig til at fremkomme med en slags svar.

Han siger, at nu melder den tidligere skarpe kritiker, socialistisk folkeparti, sig og er villig til at forhandle velvilligt om sagen med den motivering, at nu drejer det sig ikke mere om overflytning fra direkte skatter til forbrugsskatter eller i hvert fald ikke i så høj grad.

Jeg vil ikke nøjes med at ripostere med, at nu melder den tidligere varme tilhænger hr. Henry Christensen sig som den store skeptiker og den bebudede modstander, men jeg vil gøre opmærksom på, at i de forhandlinger og undersøgelser, vi hidtil har haft, er bestandig det synspunkt hævdet, at det ville være forkert, og det ville for os være uacceptabelt, hvis man skulle indføre en merværdibeskatning eller merværdiafgift og derefter bruge provenuet

[Aksel Larsen.]

til ensidig nedsættelse af indkomstskat-terne. Jeg har sagt, at på de vilkår ville jeg ikke være med, selv om der er mange ting, der i øvrigt kunne tale for en meroms, f. eks. den større mulighed for at føre kontrol med en hel del skatteyderes indkomster, og så har jeg anført en hel masse andre ting — nødvendigheden af at afskaffe engrosomsen og lette punktsskatter — der står i forbindelse dermed.

Jeg har imidlertid samtidig sagt — og det har jeg sagt tilstrækkelig tydeligt i hvert fald i foråret, og det erindrings hr. Henry Christensen godt — at for mit parti er det væsentlige at få en reform af indkomstbeskatningen. Jeg har sagt, at hvis vi kan få en fornuftig reform af indkomstbeskatningen — og man ved, hvad jeg ønsker dér — vil jeg være villig til at overveje en meroms og overveje den velvilligt.

Der er altså ikke noget nyt i mit standpunkt, og vi er nået så langt frem, at vi kan se, at der er stor udsigt til at få gennemført en skattereform nogenlunde på linje med, hvad vi kunne ønske, og så er det ganske klart, at det kommer til at påvirke den måde, vi fremlægger vore synspunkter på nu ved første behandling af det genfremsatte lovforslag. Der er altså ikke den sensation i det, man gerne vil give befolkningen indtryk af.

Må jeg derefter benytte lejligheden til at sige, at jeg vil advare mod enhver tanke om, som det kaldes, at friholde fødevarerproduktionens første led for en merværdiafgift. Hvis man ville gøre det, slog man hele princippet i det i stykker. En sådan tanke kan man lige så godt opgive, den er dødfødt.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Jeg synes ikke, der var noget i det, hr. Aksel Larsen sagde nu, der i og for sig afviger fra det, naturligvis kortfattede referat, jeg gav af den stillingtagen, hr. Aksel Larsen og socialistisk folkeparti indtager. Jeg hæftede mig ved — og det synes jeg er væsentligt, og det var også det, hr. Aksel Larsen gentog nu — at et argument for ham var den drejning i regeringens skattepolitik, der nu er for

at gå ind for merværdiafgiften; nu drejer det sig ikke først og fremmest om den reform, der ligger i en overflytning fra indkomstskat til forbrugsskat, eller i hvert fald kun om en delvis overflytning, det synes jeg er det interessante.

Hr. Aksel Larsen kan naturligvis sige, at derved drejer regeringen — hvis hans vurdering er rigtig, og det er den vel — over i retning af hr. Aksel Larsens skattepolitik; tilsvarende drejer regeringen naturligvis væk fra det, der har været vort udgangspunkt, og det er vel en naturlig forklaring på, at vor holdning eller vore følelser over for merværdiafgiften kan ændres i takt med den drejning, regeringen giver sin skattepolitik.

(Kort bemærkning).

Aksel Larsen: Hr. Henry Christensen vil sikkert erindre, at i mange af de drøftelser, han og jeg har deltaget i i det tidlige forår, har jeg gang på gang fremholdt, at de beregninger og forestillinger, man gjorde sig om et kæmpemæssigt merprovenu af meromsen, som igen kunne anvendes til en betydelig lettelse af de direkte skatter, var aldeles overdrevne, og at der ville blive forholdsvis små beløb at gøre godt med.

Da vi endelig omkring 1. maj fik beregningerne over, hvor meget der kunne tænkes at blive i merprovenu, viste det sig, at jeg havde ret, at der var meget lidt at gøre godt med, og tilsvarende kølnedes naturligvis interessen hos de partier, der ensidigt ønskede at forøge forbrugsbeskatningen og nedsætte indkomstskatten.

(Kort bemærkning).

Henry Christensen: Det er en klar ting, at vi ikke kan gøre godt for mere i indkomstbeskatningen, end der kommer i merprovenu fra momsens. Det afgørende er, at vi til gengæld også vil gøre godt i indkomstbeskatningen med det merprovenu, der kommer fra momsens.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Jeg vil gerne have lov til at sige her, at der ikke er tale om nogen drejning fra regeringens side. Hr. Aksel Larsen har her oplyst, hvad han sat sagt i momsudvalget, og jeg har jo

[Finansministeren.]

gentagne gange sagt præcis det samme, at det, der må være sigtet med skattereformen, først og fremmest er at få reformeret vor indkomstskattelovgivning. Det er også det, jeg har gentaget her i dag, og understreget, at vi nu har langt større muligheder for at få netop denne reform af indkomstbeskatningen, og at vi derfor kan få en bedre skattereform, efter at der nu er skabt et flertal for en ophævelse af skattefradragreglen. Der er ingen som helst drejning i regeringens standpunkt med hensyn til, hvordan en skattereform helst skulle se ud, men der er sket det glædelige, at der nu er blevet muligheder for at få gennemført en sådan virkelig reform af indkomstskatten.

Jeg vil også gerne sige, at dette med, at hvis man skal skaffe nogle penge til en eller anden reform, så er der andre, der må betale, betyder jo ikke uden videre — dette være sagt til hr. Henry Christensen — at det er de svage, der skal betale. Det er heller ikke altid de svage, der har de konstante indtægter; det behøver det ikke at være.

Men det er det, vi skal finde ud af, hvordan vi skal lægge de forskellige ting. Én ting er i hvert fald givet: at man ikke kan gennemføre en ændring af beskatningen på ét punkt, uden at pengene må skaffes på andre punkter, hvis man vil have det samme provenu ind; så meget tror jeg også nok hr. Henry Christensen vil give mig ret i. Derfor bliver spørgsmålet til syvende og sidst, hvorledes vi skal lægge disse forskellige ændringer. Hvor skal vi lægge dem? Og dér er det altså regeringens synspunkt — og jeg har forstået, at det også er et væsentligt synspunkt for de fleste — at det skal lægges på en sådan måde, at den sociale balance bliver opretholdt og helst forbedret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 21 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om forhøjelse af ydelser, ændring af tilskudsregler m. v.).

(Lovforslaget (nr. 34) findes i tillæg A. sp. 1183, fremsættelsen i tidenden sp. 61).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Bladt: Når det foreliggende lovforslag formentlig og forhåbentlig kan ophøjes til lov i 1967, sker det i 60-året for statsanerkendelse af arbejdsløshedskasserne, hvorved samfundet påtager sig et medansvar og en forpligtelse over for de medborgere, som uforskyldt rammes af arbejdsløshed.

I de senere år med den høje beskæftigelse er begrebet arbejdsløshed kommet lidt i baggrunden i den offentlige debat. Der kan da heller ikke herske tvivl om, at den høje beskæftigelse er nutidens største gode. Derfor må såvel det offentliges som erhvervslivets fornemste opgave være også i tiden fremover at virke for den højest mulige beskæftigelse.

Fortidens bitre erfaringer fra 20erne og navnlig fra 30erne, hvor der her i landet til tider registreredes over 200.000 arbejdsløse, står endnu klart i erindringen hos mange ældre arbejdere. Da var arbejdsløsheden en svøbe for samfundet — en menneskelig diskriminering uden sidestykke.

Arbejdsløshedsforsikringen var dengang baseret på en ydelse, der måtte betegnes som et absolut eksistensminimum.

Det skal erkendes, at der gennem årene er gennemført en række forbedringer, bl. a. ved indførelse af forskellige sociale tillæg, såsom børnetillæg, huslejehjælp, brændselshjælp og juleunderstøttelse.

Også på anden måde er der gennemført ændringer i loven. Jeg tænker i denne forbindelse på lovrevisionen henholdsvis i 1958, 1960 og 1962. Understøttelsessatserne blev forhøjet, beregningsgrundlaget blev ændret, ligeledes ændredes tilskudsreglerne, antallet af karenstage blev halveret, og der kunne nævnes forskellige andre ting.

Men når dette er sagt, må det tilføjes, at principperne i denne lovgivning stort set er uændrede. Det, der kan ydes til de arbejds-